Ч. 255 (10.932).

Після конфіскати — другий наклад.

Львів, середа 17. листопада 1926

Poeztowa opłata zaoiacona ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадж. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Правнича комісія проти прес. декрету.

Однодушна ухвала комісії проти пресового декрету. — Кредити для великих земельних власників. — Пілсудський посилає фотографію для Мусолінія.

Варшава, 15. листопада 1926.

На нинішньому засіданні соймової правничої комісії розглядали нагле внесення ріжних клюбів у справі відомого пресового розпорядку президента Мосціцького. Реферував пос. Ліберман, що виступив з внесенням на анулювання розпорядку. Бесідник стверджує, що декрет президента є незгідний з конституцією, бо противиться загварантованій в конституції свободі слова і друку, віддаючи їх в руки адміністраційної влади. Цього роду декрет вводить атмосферу репресій і доношцитва і приносить обмеження, які не лежать в інтересі ані держави, ані внутрішнього мира.

Після того зачалася дискусія, в якій забирали голос посли: Гартгляс, Біттнер, Липацевич, Качинський, Шебеко, Санойца й инші. Характеристична річ, що в часі дискусії не було на засіданні комісії ані одного представника уряду, хоч про це повідомлено спеціяльно міністра внутрішніх справ і міністра справедливости. Ухвалено однодушно протест проти президентського пресового декрету.

Справа того декрету розглядатиметься на завтрішньому засіданні сойму.

Зачувати, що Клюб Праці зажадає на засіданні 16 ц. м. усунення з денного порядку декрету про пресові постанови. Внескодавці стоять на становищі, що сойм не може займатися тою справою з огляду на те, що уряд не вніс до сойму того декрету. Слід зазначити, що прави. комісія станула на становищі, що на осн. 10 ст. конституції сойм може кожної хвилі ухвалити або відкинути кожний закон. Запевняють, що навіть якщо сойм відкине пресовий декрет, не слід рахуватися з крізою в уряді.

Сьогодні відбулася в президії ради міністрів конференція з представниками рільництва, на якій порушувано ріжні актуальні справи. На конференцію запрошено представників польської магнатерії з усіх польських земель, а також з кресів. При тій нагоді слід зазначити, що уряд призначив для великої земельної власности 2 міліони кредитів, які мають бути розділені між 14 повітів, навіщених елементарними катастрофами. Розділ тих кредитів переводитиметься згідно з предложеннями начальної поміщицької організації.

У Варшаві перебуває Іго Лефранконі, посол до італійського парляменту, один з найбільших пропагаторів фашизму. Він був м. ин. на авдієнції у прем. Пілсудського, яка тягнулася довший час. На прощання Пілсудський дарував йому дві фотографії, з яких одну призначив для Мусолінія.

Протести проти арештування Вільфана.

Віденъ, 15. листопада 1926.

Німецькі посли в скупштині переслали секретареві конґресу европейських національних меншостей в Женеві телеграму з висловами обурення з приводу арештування Вільфана, президента останнього конґресу европейських національних меншостей в Женеві. Телеграма взиває всі національні меншости в Европі, щоб запротестували проти насильства фашистівської влади, доконаного на after послі словінської меншости в Італії.

В Люблянї вістка про арештування посла Вільфана викликала велике схвилювання. Пос. Корошец, президент словінської нац. партії, заявив, що насилля, доконане на послі Вільфані, є дальшою частю італійської акції, веденої проти Словінців у Гориції. Пос. Ст. Радіч, який приїхав до Білгороду, сказав, що колиб був міністром внутрішніх справ, велів би негайно арештувати італійського посла в Білгороді, бо парляментарний посол повинен бути такcамо незайманий, як закордонний дипльомат.

Конфронтація полк. Масії з Ґарібальдієм.

Париж, 15. листопада 1926.

В суботу перевезено до Парижа провідника катальонської змови полк. Масію. У вязниці була його конфронтація з Ґарібальдієм. Після конфронтації обох замкнено у вязниці. Виявилося, що Ґарібальді сповняв не лише функції аґента-провокатора, але також виконував шпіонажі в користь Італії.

Збройний напад фашистів на „Аксіон Франсе".

Париж, 15. листопада 1926.

Вчора 10 фашистів вдерлися до редакції часопису „Аксіон Франсе" і заатакували там редакційний персонал. Підчас стрілянини ранено одного фашиста. Взагалі віддано яких 20 стрілів, але не знати, хто стріляв перший.

Панґальос обвинувачений за зломання пакту Ліґи Націй.

Віденъ, 15. листопада 1926.

Грецькі часописи повідомляють про процес, з яким виступив теперішній грецький уряд проти ген. Панґальоса. А саме бувш. диктатор обвинувачений за нарушення уст. 12. пакту Ліґи Націй, а то тому, що в жовтні 1925 видав приказ збройно вмашерувати на болгарську територію. Тим актом спричинив ген. Пангальос інтервенцію Ліґи Націй, а в наслідку ухвалу Ліґи Націй, якою засуджено Грецію заплатити Болгарії 30 міл. левів відшкодування. Разом із Пангальосом віддано під суд його міністрів війни і закордонних справ.

Тевфік Руді бей про конференцію в Одесі.

Віденъ, 15. листопада 1926.

З Царгороду повідомляють: Турецький міністр закорд. справ Тевфік Руді бей вернув до Царгороду. В розмові з журналістами заявив, що його останні розмови з Чічеріном ще більше закріплюють приязні взаємини, які лучать Туреччину з усіми державами. Туреччина, яка вдержує добрі взаємини з усіми країнами, говорив Тевфік Руді бей, не може трактувати зах. держав упривілеєно в порівнанні зі східними державами.

Вибух бомби в Італії.

Рим, 15. листопада 1926.

В місцевости Паневеджо перед бараком, у якім працювало 14 робітників, вибухла бомба. 11 людей є вбитих, решта ранені.

Кроваві демонстрації проти румунської королевої.

Шікаґо, 15. листопада 1926.

Жид. Тел. Агенція повідомляє: Тутешні християнські і жидівські робітники уладили демонстрацію проти румунської королевої, яка тепер є в Шікаґо. Демонстранти носили великі транспаренти з написами: „Геть із кровавою королевою!" Поліція намагалася розігнати демонстрантів. При цьому прийшло до кровавих сутичок. Арештовано 10 осіб.

Румунський король Фердинанд просив королеву Марію, щоби вернулася до Букарешту на Різдво. Тому королева постановила зрезиґнувати з дальшої подорожі до Південної Америки.

Бесарабські Жиди і процес Шварцбарта.

Віденъ, 15. листопада 1926.

Румунський часопис „Адеверул" повідомляє з Кишинева, що бесарабські Жиди утворили комітет, якого заданням є збирати докази вини Петлюри за жидівські погроми. Париський адв. Візім, оборонець Шварцбарта, є тепер в Бесарабії, щоби розглянути „документи" на місці.

Вбивство директора школи.

Варшава, 15. листопада 1926.

Сьогодні в 1. год. пополудні убито на вулиці директора торговельної державної школи на Повіслю Станислава Ліпку. Вбивником є ученик III. курсу тієї школи Іґнат Лампіш, що дав до свого директора два стріли з револьверу. Після того Лампіш стрілив до себе в околицю серця. Директор Ліпка вечером помер, Лампіш є тяжко ранений. Убивник хотів пімститися на директорі за якусь там дрібну кару, що була на нього наложена.

З судової салі.

За державну зраду.

Львів, 16. листопада 1926.

Розправа проти 10 селян „комуністів" із Покуття закінчилася вчора в годині 8·30. Присяжним суддям поставлено 22 питання. Опісля промовляв прокуратор і оборонці обвинувачених. Нині в 9 год. предсідник розправи виголосить резюме, потім судді відуть на нараду. Присуд западе около 2 год. попол.

Біржа.

Гроші.

Курс долара в готівці у приватних оборотах 8,99 - 9,00.

Збіжжя.

Подача на загал трохи більша, все таки ціни йдуть угору. В порівнанні з краєвими цінами калькулюється румунське жито, за яке жадають 4·30 дол. льоко Снятин з ґарантією ваги 69. Хвилева недостача ваґонів утруднює трансакції. Тенденція замкова.

Пшениця краєва дворська 49—50, пшениця краєва селянська 47—48, жито галицьке 38·25, 39·25, ячмінь галицький броварний 38·75, 34·75, ячмінь галицький до перемелювання 30·50—31·50, ячмінь пастівний 28·50—29·50, овес галицький 31—32, кукурудза румунська 31—32, фасоля біла 42—45, фасоля колірова 33—35, фасоля краса 42·00—45·00, горох ніж-Вікторія 72—82, горох полевий 49—55, бобик 34—36, вика 36·00—38·00, сіно прасоване 7·00—8·00, солома прасована 4·25—4·50, гречка 34·00—36·00, льон 61·00—63·00, рінак 62·00—64·00, отруби житні 22·50—23·00, крупи гречані 68·50—68·50, крупи ячмінні 49·00—50·00, пенцак 48·50—49·00, конюшина червона 335·00—355·00.

„Оглашенні".

Львів, 16. листопада 1926.

старших праць автора про шкільні драми з XVII і XVIII в. Усіх томів має бути 9. У кожному крім студії будуть видруковані відповідні тексти, на підставі джерел.

— **Відкриття „Українського Наукового Інституту“** в Берліні відбулося 10-го листопада в 3-ій авдиторії берлінського університету в присутности генер. Гренера, представників міністерства освіти, університету, наукових і инших інститутів. Докладне звідомлення помістимо в одній з найближчих чисел.

— **Справлення похибок.** У вчорашньому числі „Діла“ зайшли деякі похибки, що зовсім викривили зміст. Так у пятитулі статті „Із Закарпатської України“ вирдруковано: „Сили підкарпатських Русинів“ замісць: „Гимн підкарпатських Русинів“; у першій резолюції Української Студентської Громади в Кракові сказано, що збори уважають конечним створення культурного осередку на західних українських землях, а не як надруковано: на згаданих землях; осьма з чеоги новинка має звучати: „Найшли собі місце“, а не як хибно видруковано: „Найшли собі на місце“.

— **Нищі лавреати Нобля.** Шведська Академія Наук призначила нагороду фізики за минулий рік 1925. по половині професорам Франкові з Гетінген і Герцові з Галле; нагороду з хемії за минулий рік проф. Сіґмонді з Гетінген, а за цей рік з фізики проф. Жан Неррен з Парижа і з хемії проф. Свендберґові з Упсалі.

— **Романтична міська хроніка.** 21-літня Львовянка Фрісле́р примушена родиною вийти замуж за „старшого пана“ дістала безпосередно по шлюбі приступ божевілля і її мусіли відставити до Кульпаркова. — Львівський громадянин Рудольф Щепан звернувся до поліції з проханням узяти його в оборону перед „плютоновим“ із Стрия Опалінським, який прийшовши до його хати, приложив револьвер до виска його жінки із заявою, що її кохає і коли він її йому добровільно не відступить, убє себе та її. — 22-літня Софія Шептицька повісилась у школі.. корпусу кадетів, де мешкала при своїм браті. Лишила лист, кажучи, що не бачить цілі в житті. Імовірно причиною самовбивства якийсь гарний, а зимний кадет. — 50-літній касієр у пекарні Булик підрізав собі горло бритвою на смерть, після сварки з жінкою, яка не хотіла дати йому грошей на горілку.

— **Маємо нову планету.** Париська Академія Наук пересилає світові коротеньку телеграму: в околиці сонця відкрили нову планету. Дрібниця, правда? Найвизначніші сучасні астрономи твердили, що істнування такої планети неможливе. Всі були пересвідчені, що широкий пояс світового простору, що тягнеться між сонцем і великими планетами: Меркурієм, Венерою, Землею і Марсом давно просліджений і що в ньому не можна найти вже нічого замітнішого. Тимчасом париська Академія робить усім несподіванку. Наукове значіння цієї звістки в тому, що новевідкрите небесне тіло приналежне не до громади малих мандрівних зір між Юпітером і Марсом, але кружляє по сусідству сяючої королевої нашої системи. Тройка мандрівних зір Меркурій, Венера, Земля збільшується новою четвертою товаришкою чи товаришем. Подія, якої астрономія не знала на протязі десятків літ, від часу відкриття Нептуна — Леверієром. Телеграма не каже, чи ця нова планета находиться між Меркурієм і Венерою, чи Меркурієм і Сонцем. Слід пригадати, що французький лікар Лескарбо вже давно висловлював погляд про істнування тіла, яке ближче стоїть до сонця як Меркурій і називав його „Вульканом“. Цей погляд, який уважали хибним, виявився правдивим. Таке небувале спізнене відкриття можна пояснити тим, що сонце своїм страшенне сильним світлом притьмарювало простір у найближчім своїм сусідстві.

— **Темна хроніка.** У селі Вроцанка, біля Кросна, двох замаскованих бандитів замордувало вночі 74-літнього польського пароха Неворовського, побили до крови його служанку і залили хату водою, щоби затерти по собі сліди. Священик був бідний і єдиною його виною було те, що лишав день і ніч настіж хату. — На львівськім Замарстинові хлопці, посварившись між собою, убили одним ударом каміня 56-літнього боднара Кульпу, який вмішався до їх сварки. — Вломів і крадіжей було у Львові, як звичайно, з нагоди неділі вдвоє більше, а з нагоди св. Костия, коли стільки людей пішло оглядати осяєний ратуш — ще більше.

— **Померли.** Дочка славного російського письменника Достоєвського в 59 році життя, в Інсбруку. — У Баден-Бадені відомий ясновидець Савані, який приїхав туди з відчитом. Смерть спричинена надто великим виснаженням організму підчас його „трансів“. Уже за його життя вчені цікавились його мізком і він записав його для їх ужитку. — У Сан-Франціско померла американська міліонерка, дівчка чудачка Сесілія Олівер-Паркер у 87 р. життя. Її вважали (не менше і не більше!) найчеснішою жінкою в світі, бо все життя віддала пропаганді моральности та одноженства. В її великанськім мастку вся служба була жонатою, а навіть кожне звіря жило тільки в одноженстві! — Скінчила самогубством визначна німецька акторка Олена Бранд-Шіле в 70 р. життя, безпосередно перед своїм ювилеєм.

— **Світова хроніка.** Литовська рада міністрів приняла закон, що всі подружжа, церковні та цивільні, в які вступили особи раніше, і вступлять на майбутнє, можуть бути розвязані судовою дорогою, себто закон признає повний розвід. — Численні прохожі на вулиці Берліна, побачивши бувш. кронпринца, як виходив з якоїсь крамниці вигукували на його адресу образливі епітети і не давали переїхати його автомобілеві. — На французький пароплав „Гано“ напало біля Гон-Конґа 76 піратів і ограбили все майно вартости 70.000 дол. — Клініка для недуг очей одержала анонімний дар 70.000 фунтів для вибудування нового заведения. — З Ню-Йорку прийде до Европи ще один танець званий „поясом королевої Марії“; його відтанцювали там підчас бенкету в честь румунської королевої; він є комбінацією вальса, тустепа і шіммі.

— **З кіна.** В кінах „Коперник“ і „Лев“ іде одна з найкращих зовсім нових фільма зєдинених кінових фабрик з Німеччини та Італії „Останні дні Помпеї“, на основі славної повісти Е. Л. Бульвера. В одній програмі 16 дій. У головних ролях Гецке. Варконий, Корда. Гр. Ріна де Ліґоуро. Архитвір у передачі страшенного вибуху Везувія.

Дописи.

Знесіння коло Львова. *(Культурно-просвітна праця).* Всесвітня, опісля визвольна війна, підриваючи наше культурно-просвітне й економічне життя на нашій прадідній землі, не ощадила також і такого важного передмістя Львова, як Знесіння. Щойно по воєнній заверусі віджило наново культурно-освітнє життя, покищо в читальні „Просвіти“, яку при добрій волі й охоті свідоміших одиниць відновлено в 1921 р. Заходом тихже одиниць і при ласкавій жертвенности мешканців-Українців Знесіння закуплено в 1925 р. дім, в якому малиб міститися крім читальні ще й кооператива, захоронка та своя рідна школа. Правда, на тому домі тяжить іще поважна квота, яку тяжко приходиться сплачувати своїми власними силами. Одначе не зважаючи на це, як також на перепони не лише наших сусідів, але — на жаль — і своїх таки людей — культурно-освітнє життя цвите, а свідомість: хто ми і чиї діти — росте з дня на день. І ми є доброї гадки, що воно буде цвисти й на будуче, чого запорукою можуть бути ті старі й загартовані працівники на культурно-освітному полі Знесіння, котрі ввійшли до виділу на загальних зборах дня 24. жовтня 1926 р. До виділу ввійшли пп.: Дубіняк Волод., урядовець „Дністра“, Крілик Василь, ем. урядовець, Сіяк Осип, ем. уряд., Сельський Евген, Левицька Івавна, уряд. „Дністра“, Яцух Ілля, Чуха Павло й инші. Нововибраний виділ взявся негайно до енергійної праці. Дня 31. жовтня ц. р. відбулася в парохіяльній церкві панахида за полеглих борців, а вечером тогож дня реферат п. Василя Головки, уряд. Ревіз. Союзу, на тему „Передісторія і значіння 1. листопада“. Дня 7. листопада ц. р. відбувся концерт в честь Івана Франка—при виповненій по береги салі як старшим громадянством, так і молодю, про яку теперішній виділ спеціяльно старається. Концерт випав гарно. Дуже добру змістом промову виголосив п. Василь Головка. Декламацію „Каменярі“ віддав з чуттям п. Микола Дужий, студ. фільос. Декламація п-ни Н. Н. випала також добре. Співав хор п. радника Купчинського. І серце радувалося, коли ми дивилися на лиця присутніх, які з задоволенням і вірою в кращу будучність народу покидали концертову салю. Отсе нехай буде виділові заохотою до ще інтензивнішої праці для добра своїх співгромадян Знесіння й цілого українського народу взагалі.

Орґанізаційний рух.

Віче в Кугаєві, повіт Львів.

Дня 8. листопада ц. р. відбулося в Кугаєві, львівського повіту, політичне віче Українського Національно-Демократичного Обєднання на подвірю Миколи Блащака. Явилося на вічу понад 500 осіб з Кугаєва й сусідніх громад: Підтемне, Загірє і Волків.

Віче отворив місцевий господар п. Іван Ціцяла. До президії вибрано: о. Олександра Мійського з Волкова, п. п. Степана Кошилінського з Підтемного і Павла Федишина з Кугаєва.

Реферат про політичне положення українського народу та про завдання УНДО виголосив голова Повітового Народнього Комітету Обєднання п. Іван Ліщинський. В дискусії забирали голос п. п.: Ціцяла, що говорив про покривдження української школи в користь польської школи T. S. L. (примушувано 13 українських дітей ходити кілька місяців до польської школи, де є 18 дітей; щойно на днях обсаджено українську школу учителем — Поляком!, п. Іван Вовк — (про наказну громадську польську зверхність на 7 членів — 2 несвідомих Українців) і її шкідну для українського населення господарку: о. Мійський і ин.

По вічу відбулася довірочна нарада з представниками поодиноких громад для вибору партійних громадських комітетів і познакомлення їх з ухвалами Повітового Зїзду.

Всячина.

Нагорода Нобля. Академія Наук у Штокгольмі, чи пак: її комісії та инші інституції звязані з нею, збираються що року в листопаді, щоби виконати заповіт д-ра Альфреда Нобля, який на рік перед смертю (1896) рішив „розділити проценти із залишеного мною капіталу між тих, що в минулім році найкорисніше прислужились людству“. Далі читаємо в цьому заповіті: „Моєю найвиразнішою волею є те, щоби при розділі нагород залишити на боці всякі національні мотиви і щоби їх міг одержати найбільше заслужений, байдуже, чи Скандинавець.“ Далі йдуть юридичні клявзулі, щоби решту неясних пунктів рішити з членами родини Нобля. Першу нагороду роздали в 1900 р.: за фізику одержав її Рентген з Мюнхена, проф. Гоф з Берліна за хемію, проф. Беґрінґ з Марбурґу за медицину, за літературу французький поет Сіллі Прюдом.

Фонд Нобля є широкою організацією. Спадкоємець передав уповноваження для роздачі нагород ріжним інституціям: Шведській Академії Наук з 1739 р. (100 шведських і 75 чужинних членів) для нагород з фізики та хемії, відділові для літератури при ній з 1786 р. (18 членів), Каролінському медично-хірургічному інститутові з 1815 р. для медицини (22 професорів), норвеському парляментові (стортінґові) для нагороди мира. Кожна з цих інституцій призначає комісію від трьох до пяти членів (не конче Шведів, але звичайно), які ставлять пропозиції перед повним збором, що голосує. Нині до таких комісій належать з фізики: проф. Арреніюс, Ґульстранд, Карльгайм-Гілленскельд, Осеен, Зіґбан; з хемії: Гаммерштейн, Відман, Зедербавм, Сведберґ, Пальмер; з медицини: Иогансон, Гедрен, Скобеус; з літератури: історик літератури проф. Шюк, поет Карльсфельдт, Естерлінґ і Пер Гальстрем (одночасно референт німецької та англійської літератури); редактор Гаґберґ (референт від італійської та еспанської), Зедерман від французької, проф. Карльґрен з Копенгаґен від славянських. Ці комісії мають право приєднувати собі Інститути Нобля, які утримуються з надвишки процентів. З нероздданих нагород творять ще окремі фонди для ріжних стипендій і наукових підмог. Сума призначена на нагороди в 1926 р. рівняється 166.959·86 шв. кор. Головний фонд дійшов 31. грудня 1925 р. до 30,739.302 кор. Крім грошей кожний нагороджений одержує диплом і справжню золоту медалю. На цій медалі на одній боці є портрет Нобля, а на другім алегоричні фіґури. Коли шведський король є присутній у Штокгольмі, тоді сам розділяє нагороди. Кожний нагороджений має обовязок до шести тижнів від 10. грудня виголосити публичний відчит із своєї спеціяльности в Штокгольмі. Ті, що приїзжають по нагороду особисто, роблять це звичайно на другий день. Одначе з під цього правила богато лавреатів „викрутилось“. Донині точно незясовано, хто має пропонувати кандидатів на нагороду Нобля. Наукові нагороди пропонують члени організацій, які їх розділюють, і члени дотичних комісій, всі бувші нагороджені, професори університетів в Упсалі, Люнд, Осльо, Копенгаґені, Гельсінґфорсі і з шести инших означених ними університетів, або вибрані попередними компетентними органами інституції та особи. На літературну нагороду ставлять кандидатів: члени шведської Академії і члени аналогічних інституцій в усьому світі, університетські професори літератури, естетики та історії. Поняття „літератури“ не обмежується тільки на белетристику, а взагалі на твори. Таким робом одержали нагороду літератури у свій час: історик Моммсен і фільософ Ойкен. На нагороду мира пропонують кандидатів члени комісії Нобля з норвежського парляменту, члени парляменту всіх инших держав, професори права, історії та фільософії, і всі попередні нагороджені. До цього часу роздали разом 121 нагород, з чого 26 (найбільше) одержала Німеччина, а саме: з хемії 9 разів Німеччина, 4 Франція, 5 Анґлія; з фізики 8 Німеччина, по 5 Франція та Анґлія; з медицини 5 Німеччина, по 3 Франція і Канада, по 2 Анґлія і Данія; з літератури 4 Німеччина, 4 Франція, по 2 Анґлія, Норвеґія, Швеція, Польща, по півтора Бельґія, Еспанія, Данія, Індія, Швайцарія, Ірляндія по одній. Зате Німеччина не одержала ні разу нагороди мира; 5 разів Франція, тричі Америка, двічі Австрія, Швеція, Швайцарія, Бельґія. Найбільшу нагороду одержала пані Кюрі, винахідниця радія, яка в 1903 р. поділила нагороду зі своїм чоловіком, а в 1911 одержала нову за хемію.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:
Вівторок 16. XI. — Самбір.
Середа 17. XI. — Рудки.
Четвер 18. XI. — Рудки.
Пятниця 19. XI. — Комарно.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів. Ринок ч. 10.

шкільна освіта, яка, подібно, як шкільна, що формує душу дитини — продовжує це формування роками й десятками літ на тлі актуальних, сучасних подій.

І тут один кошмар!

Душу наших міських мас у переважаючій більшости формує ворожа нам польська преса, яка капля по каплі вбивчої отрути щоденно ви ливає зневіру в доцільність зберігання національного „я", погорду до всього рідного, фаталізм і безідейність.

Усвідомім собі тільки ту, як кажуть Німці, „erudierende Kraft" — вижолоблюючу силу" постійно ділаючої каплі і протиставмо скелі душу наших мас — і будемо мати жорстоку картину спустошень, які з невблаганістю природних законів мусять повставати!

І хтож тут винен?

Чи цей патріот, що зовсім не криючись, несе під пахою до хати „Век" чи Поранну", чи може цей рядовий член нації, міщанин чи робітник?

Ні!

Широке ганнє погоні за сензацією, бажання емоції, соковитости стилю, фраз і фантазії, скріплене головокружачими переживаннями воєнного періоду — паралізує всяку глибшу аналізу. „Коли хочеться перцю сензації, то годі розбиратись у тому, що він поданий в чужій формі, а не в рідній: коли палить спрага, то невжеж не гасити її з сусідської криниці тому, що вона сусідська?" Тими категоріями думає пересічний обиватель, і — вибачте думає слушно.

Зарадити цьому може одно: дати масі те, чого вона потребує — бульварну пресу в рідній формі.

„Діло" все найде своїх читачів, залишаючи — очевидно — свій поважний тон і високий рівень думки і стилю. Хоч і жаль, колиб байдужість нашої інтелігенції до серіозної преси змушувала і в майбутности його вести чотиросторінкове істнування.

Та коли зважимо, що нація ніколи не є монолітом під оглядом уподобань і освітнього цензу, то поруч з „Ділом" є місце і на другий дневник популярний, ілюстрований, приноровлений до смаку широких міських мас. Спроби „Нового Часу" стати таким органом — залишилися спробами, і ледви чи краще з цим і в майбутности буде. Перше тому, що він не виповнює тої люки, бо виходить тільки що другий день, а друге — це хиби його редагування, з яких діспропорція політичного матеріялу до всього иншого — одна з важніших.

Проєктований популярний дневник, не затрачуючи своєї моральної вартости, минаючи потурання інстинктам юрби, став би необціненим засобом в нашому наступі на місто. Подумайте! Скільки ідейного змісту впихати можна щоденно в суміш з сензацією вулиці в душу міського елементу! Навіть сама рідна форма і тенденція писання, така ріжна від польської бульварної преси — скільки вже може причинитись до виправлення літами тревающих спустошень.

Фонди? — Вони мусять найтись, раз вийдемо з правильного заложення, що преса — це справжня позашкільна освіта навіть у культурніщих від нас націй. Їх добути мусимо — і то добути в таких розмірах, щоби новий орган з самого початку міг звести успішно конкуренційний бій з сусідською жовтою пресою. Над добуттям їх хай призадумаються ті, кому слід.

Зводав лиш ці свої міркування з нагоди 150-літнього ювилею першої газети на українських землях, чужої формою і змістом; констатуючи рівночасно характеристичний факт, що мимо стільки літ кормом наших міських мас залишалась таки газета чужа формою і змістом. І клеймити ці маси за те зможемо аж тоді, коли дамо їм рідну бульварну газету.

Всякі проєкти здобуття належного нам місця в містах будуть тільки палітивами, якщо не створимо відповідної суцільної програми. Всі відірвані наші акції протиставляться широкій денаціоналізуючій течії, від якої захлистуємось, будуть тільки затиканням поодиноких щілин в діравій хаті, а не будуванням великої греблі. Яку тут ролю відіграти може щоденна загально-приступна газета, хто цікавий — хай прочитає ювилейне число „Wiek-у Nowego". Так — він з гордістю міг заявити, що в акції „оборони Львова" проти Українців „magna pars fuit". Бо він виховав польський елемент!

В. Н-ич

Із Закарпатської України.

Розсипаль — наш пан і диктатор. — Хто користає з наших язикових спорів? — Піддержування москвофільства. — Дайте нам українських прелегентів!

Ужгород, 12. листопада 1926.

В попередній статті писав я про похід проти нашого підкарпатського гимну і проти нашого національного синьо-жовтого прапора. Нині спинюся на наших знаменитих нашого животіння під крилами чеського льва.

Може не всім відомо, що пан Розсипаль — це наш властивий пан і диктатор. Він є вправді лише віцегубернатором, але то лише номінально, як і номінальним губернатором є наш д-р Бескид, що обіймаючи свою посаду, мусів підписати реверс, що не зробить ні одного кроку без згоди свого чеського заступника. І цей реверс зробив його справжнім рабом свого „підчинен го" (?)

Бо треба знати, що п. Розсипаль ніякого реверсу не підписував, на свої зарядження згоди п. губернатора не потребує — отже ґаздує у нас, як колишній баша в турецькім пашалику. Його то справка злучення всіх наших жуп в одну вельжупу з головним містом Мукачевом — як вступ до віддання Ужгороду на поталу Словакам: він то з диспозиційних фондів піддержує „Podkarpatske Hlasy", котрі в кождім числі цькують чеське урядництво на наших патріотів: він то підбехтує Жидів і Мадярів, щоб домагалися... чеських(!) шкіл; він то тепер старається скасувати наші синьо-жовті прапори, хоч сам закон про герб ствердЖує, що нашими красками є синя і жовта!

Головна тактична засада присланих до нас Чехів це: „Divide et impera", а ніщо їм так не стало в пригоді, як наші язикові спори. Наша т. зв. інтелігенція і досі говорить дома переважно по мадярськи і перенята аристократичним мадярським духом. Їй, що уважала підкарпатського селянина за „смердячого Русина", не могло навіть в голові поміститися, щоби в його мові мали вчитися діти тої „інтелігенції", щоби та мова могла стати літературною. З того скористали прийшовші до нас кацапи і їм удалося дуже легко вмовити в ту „інтелігенцію", що коли вже має зрікатися мадярської мови, то лиш хіба в користь другої, рівнож панської: російської. Звідси повстали безконечні спори — а Чехи лише руки затирали. Тепер прийшов їм на поміч ще й новий орган „Русскій Край", на котрий „губернатор" (мальований!) Бескид дав з диспозиційного фонду 30.000 ч. корон. Видає його внук відомого Адольфа Добрянського д-р Гомичков.

Доповненням тих обрусительних замахів, що лише ослаблюють нашу відпорність проти чехізації, є низка викладів, що їх мають виголосити цими днями в салі жупанату три професори російського університету в Празі, а саме „господа": Лаппо, Флоровскій та Мякотин. Ось і заголовки тих викладів: „Русская исторія и вѣтви русскаго народа"; „Древняя Русь, Галиція и Подкарпатская Русь"; „Украина, Галиція и Подкарпатская Русь".

Як бачите вже з самих заголовків, іде тут про скріплення русофільського напрямку у нас, хоч людям, що мають хоч трошки доброї волі і такі виклади повинні наглядно доказати, яка велика ріжниця є між нашою підкарпатсько-українською мовою і мовою російською. Але де тої доброї волі шукати в засліплених, задурманених москвофільством головах?

Заходить тепер лише це питання: що на це український університет у Празі, що істнує так, як і російський, на кошти чесько словацького уряду і має що найменше таке саме право устроювати виклади в Ужгороді, як і російський. А може і до нього відноситься той наказ, який видала перед 1½ роками празька поліція майстрові Авраменкові, щоб не важився навіть показуватись на Підкарпатській Україні? Одначе гадаємо, що ректорат українського університету має більші й дальше сягаючі „чуха" в Празі, як бідний Авраменко, що отже буде лекше його делегатам дістатись до нас, як тому завзятому танцюристові.

На всякий випадок заявляємо, що ректорат українського університету може сміло рахувати на нашу поміч. Це річ певна.

Августин Гойдич.

Замітки і відгуки.

Президія „Сель-Робу". — Дальше обкидування УНД-а камінчиками демагогії. — Фантазії „робітничих кореспондентів". — Засуд Білого в світлі польської пропаганди. — „Годі блудити!"

Як подає холмська „Наше Життя", в дні 21. жовтня ц. р. відбувся на Центральному Комітеті Українського Селянсько-Робітничого Соціялістичного Обєднання (т. зв. „Сель-Робу") вибір президії і розподіл референтів. Головою „Сель-Робу" вибрано пос. Максима Чучмая (б. голову б. „Селянського Союзу"), заст. голови ред. Кирила Вальницького (б. голову б. партії „Нар. Воля") і пос. С. Маківку, а секретарями пос. Сергія Козицького, д-ра Заяця і Крайківського.

Уконституувавшись, „Сель-Роб" повів свою обєднану діяльність в напрямі демагогічної і нелицюючої смі-тям відповідальним політикам боротьби з Українським Нац.-Демократичним Обєднанням. Перед в цій „соціялістичній" роботі веде холмське „Наше Життя", на кожному кроці обкидуючи демагогічними камінцями в першу чергу сен. Черкавського. А щоби доказати свою „соціялістичність", „Сель-Роб" завзято бється в груди і твердить в одно, що з УНДО-м не піде і баста.

„Ми підемо з тими — читаємо в непереборчивій статейці, — у кого враз з нами є спільні інтереси, з селянством і робітництвом і тою частиною інтелігенції, яка ще не зрадила селянсько-робітничим інтересам. З інтелігенцією угодової марки Смаль-Стоцького (sic!) у нас спільної мови бути не може".

Ми твердо переконані, що „селяне і робітники" зі „Сель-Робу" підуть тільки з тими, у кого „враз з ними є спільні інтереси", а тому й краще було би, особливо послам, не лаятись на пусто-дурно та не знижуватись до рівня безвідповідальних демагогів.

У віденському „Бюлетені Секції Заграничних Кореспондентів Робітничої Преси" стрічаємо нотатку такого змісту про Народній Зїзд.

„Партія українського національного обєднання УНДО готовиться до річного зїзду. Речинець зїзду ще не зазначений, але приготування в повному розгарі. Кожної неділі відбуваються віча і збори. Зїзд має до полагодження богато внутрішньо-партійних справ, між иншим на першому місці має бути поставлена справа опозиції з органом „Рада". В останніх часах приходило кілька разів до гострої виміни думок між цим органом і органом УНДО „Ділом", і якраз ліквідацію цього спору має перевести скликуваний зїзд".

Можемо впевнити „заграничних кореспондентів робітничої преси", що їх відомости минаються з фактичним станом річей. Без сумніву, Народний Зїзд має полагодити богато справ, але найменше внутрішньо-партійних. А вже зовсім минається з правдою, немов би на першому місці була поставлена „справа опозиції з органом „Рада", тим більше, що цей орган „незалежної думки" не має ніякого відношення до Українського Нац. Дем. Обєднання, про що в своїм часі був виданий окремий комунікат. З огляду на партійну дикість „Ради" виключене, щоби зїзд займався якоюсь „ліквідацією спору", який в суті річи не істнує, хоч що правда від довшого часу йдуть намагання підірвати єдність Нац. Дем. Обєднання підставленням декількох нездисциплінованих одиниць з нахилами до імагінації. Та цей „динамітований патрон" ворожих Обєднанню чинників буде унешкідливлений без ставлення його на денний порядок зїзду.

Недавно в Тернополі стався факт, який своєю дивоглядністю здивував всіх нормально думаючих людей. Лава присяжних, зложена з польських селян і посесорів, своїм голосуванням посередньо засудила на смерть українського селянина Михайла Білого за поширювання комуністичних ідей серед своїх односельчан. Те поширювання спирається на тому, що у Білого найдено дві книжки, що займаються комунізмом і якісь летючки. На основі цього Білого обвинувачено в державній зраді і засуджено на смерть. Засуд, який є досі унікатом навіть в Польщі, викликав загальне здивування. Здавалось би, що єдиним виходом із створеного положення є негайно довести до ліквідації цього нечуваного засуду. Та замісць того польська пропаганда, мабуть щоби закрити цю невидальщину, хапається таких самих прийомів, як і згаданий засуд. В „Прагер Прессе" стрічаємо з того приводу спеціяльну телеграму зі Львова, в якій читаємо, що перед судом в Тернополі найшовся Білий під обвинуваченням в державній зраді і пропаганді в напрямку відірвання Сх. Галичини від Польщі. „На основі вердикту присяжних трибунал засудив Білого на смерть, бо в обвинуваченні його представлено властивим керманичем комуністичного руху в Сх. Галичині". Ще один крок і український селянин з Березовиці Великої, якому припадково попали в руки дві книжки комуністичного змісту, буде найнебезпечнішим ватажком комунізму в центральній Европі.

З цього ясно, що нам конче потрібне пресове бюро, щоби в правдивому світлі представляти такі трагічні дивогляди, яких жертвою між иншим упав селянин Мих. Білий.

Закрита польською владою лунька „Громада" змінилася 14. ц. м. на одноднівку під назвою „Українська Громада". В передовій статті цієї одноднівки під написом: „Годі блудити" зустрічаємо цікаві думки з приводу темпа громадського життя в Галичині й північно-західних українських землях.

Коли в Галичині йде відбудова громадського життя на нові культурно-освітній, кооперативній чи політичній, в той час на північно-західних українських землях

„роздрібленість сил, занедбання, застій, зневіра, відсталість. А все по нашому — виняткові тяжкі умови. Життя-ж у Галичині ми оправдуємо надбаннями нашого народу там з часів до війни. І правда, що до війни там було багато дечого, про що нам на Волині й не снилось... Алеж війна — все знищила; — з давнього осталися тільки згадки; — все треба було починати наново. І почали і сьогодні бачимо наслідки. Нам одразу також треба було приєднатись до тої відбудовуючої праці і з певністю, що сьогодні й у нас життя не бродилоб по розстайних шляхах. Проте — шість літ минуло і ми тільки балакаємо про це... Колиж прийде до діла, — то польські закони, польська адміністрація, „нові санатори" і т. д. не дозволяють.

І правда, що не дозволяють; — всупереч своїм власним законам не дозволяють... Алеж иншого від них ніхто й не очікував! — І тому наше оправдання „не дозволяють" — це ніщо инше, як звичайний викрут на наше недбальство, неробство, а бува й ще щось гірше.

Раз вже треба собі сказати правду вічі: не було й немає у наших відповідальних чинників (за малими винятками) доброї волі для спільної праці всього народу. На це можна навести безліч прикладів з нашого громадського життя і ми мусимо вивести їх на денне світло, мусимо їх осудити і раз на завше покінчити з криничею, що розбиває наші сили, не допускаючи до обєднаної праці всього нашого народу навіть в одній і тійже державі. Не може бути инших шляхів народу до кращого в Галичині й у нас, бо це якраз довело до того, що сьогодні — там незалежна думка й шлях до вільного життя — тут „орієнтація", там праця — у нас надія на панську або „пролетарську" ласку, там життя — у нас мертвеччина, там розвиток життя — а в нас застій. Колиж де й замітне в нас жвавіше життя, то воно тільки в початках."

Зовсім слушне становище заняла „Українська Громада"! Тільки критикою істнуючих відносин серед нас самих можна збудити сонних і вивести їх на шлях відповідальної роботи під прапором обєднання всіх національних сил у всіх ділянках громадського життя.

В справі Народнього Зїзду.

Канцелярія Українського Національно-Демократичного Обєднання подає до відома, що запрошення на Народній Зїзд розіслано вже для всіх членів Народнього Комітету і для всіх делегатів по повітах. Колиб хто запрошення на час не одержав, то нехай приїжджає без нього, а у Львові нехай зголоситься по нове запрошення (дуплікат) до Канцелярії Українського Національно-Демократичного Обєднання при вул. Косцюшка ч. 1а, II поверх.

За секретаріят Українського Національно-Демократичного Обєднання

Володимир Целевич.

НОВИНКИ.

— Конфіската. Вчорашнє число нашого часопису сконфісковано за 35 рядків у передовиці „Забута країна". Є це 110 чергова конфіската в цьому році.

— Історія української драми. Появились у Київі перші три томи широко задуманої праці, написаної знавцем історії українського театру проф. Вол. Резановим: „Українська драма. Старовинний театр". У першому томі автор дає коротку історію західно-европейського театру, уважаючи, що перші театральні вистави були на Україні. Подав там тексти „Вірші з трагедії Христос Пасхов" Скульського, вірші Пави Беринди, „Розмишленіє" Волковича, „Вірші на Воскресеніє Христове", „Слово о збуренні пекла". Вступ до третього тому є вісним повтореннями

Громадянство і преса.

Вага щоденної преси. — Недостача зрозуміння її у нас. — Хто формує душу наших міських мас? — Потреба популярного ілюстрованого щоденника.

(Стаття надіслана.)

Тема, порушена в передовиці „Ґазетний ювилей“ („Діло“ ч. 252), а саме кволість української преси, настільки важна, що слід би розгорнути її в цілій ширині, і то не лишень для ствердження самого факту, а таки щоб вглибитись в її причини, дібратись до її суті.

15 тисяч українських інтеліґентів у самій Галичині не має українського щоденника! — Так, це гірка правда. Та додаймо до цього інтеліґенцію північно-західних земель, широкі маси міщанства і робітництва — тоді гореч цієї правди буде куди страшніша.

І даремно булоб думати, що ці маси живуть взагалі без щоденної преси. В ніякому разі! Не перечимо, що чимало т. зв. інтеліґенція обмежується лектурою тижневика, — та це тільки невибаглива частина, кольосальна більшість — і це слід підкреслити — живе політичним кормом польської преси, і то цієї найгіршої, жовто-бульварної, в українських справах найбільше іґнорантської, а то й канібальсько-шовіністичної. Оті „Поранні“, „Веки“ найдете мало не в кожній хаті нашого інтеліґента, і то навіть в дуже патріотичній. Це просто язва, проти якої боротьба нелегка, а все таки необхідна в інтересі просто національного самозбереження.

Треба з натиском ствердити, що в нас рішучо не доцінюють ваги преси. У нас не доцінюється та зовнішня і внутрішня її вартість, той репрезентативний і виховуючо-оборонний її характер. І це — побіч превенційної цензури — є головною причиною її недокровности і малопоширености. Очевидно — шикани адміністраційної влади сильно підривають матеріяльно нашу пресу, та наскільки це булоб менше страшне, колиб вона масово поширювалась і мала стільки передплатників, скільки вона повинна мати?

Преса репрезентує громадську думку назовні. Спиніться тільки на тих телеграмах, які часто сповіщають Варшаві і иншим польським містам суттєві думки передовиць чи инших статтей „Діла“ (хоч може й викривлені часто), збагніть ту тривогу, з якою все таки сусіди вчитуються в слова нашої друкованої трибуни, бажаючи вичути биття живчика „апокаліптичної гайдамацької бестії“, а тоді може й вартість цієї трибуни зросте в очах наших. Сила преси є коли не першим, то одним з перших мірил внутрішньої сили нації, її культурного рівня, її політичної зрілости. І коли Смогоржевський, польський публіцист у Парижі, з іронічною усмішкою оповідає на сторінках французької преси про те, що в нас є одинодинокий дневник на 4 сторінки — то це і для нього і для світа важний крітерій в оцінці нас як нації, модерної нації, що прямує до державного життя і несе свої скарги в Лігу Націй. Чужинець ніяк не зрозуміє, щоб інтеліґент гнобленої, але свідомої нації вчитувався щоденно за власні гроші в усі подлі наклепи, в поліцейські доноси, в провокаційно-зідливі й ідіотично-насмішкуваті теревені „також-публіцистів“ пануючої нації. Щоб він щоденно купував собі обиди і слину, якою опльовують все, що складається на його національну гордість, щоб посередно помагав толочити ногами „святая святих“ рідного народу. Ні! Чужинець — на наше щастя — думатиме, що в нас стільки інтеліґенції, що в цього скромненького дневника читачів, а решта темні анальфабети. Гей-гей! А колиб він знав цю правду, то чи дивно булоб, колиб його повага до нас ще в тричі зменшилась?... В нього булоб переконання, що всі наші нарікання — це одно велике непорозуміння, що всі наші змагання — поверховна іграшка верхів, а не внутрішня потреба свідомої нації.

І коли цей репрезентативний характер преси — як резонатора ідей, радощів і болів нації — незвичайно важний, то цей другий — виховуючий — просто безцінний. Для 95%, як не більше, нашої інтеліґенції і широких мас щоденна газета — це одинока лектура. Вони шукають в ній усього, новин з усіх царин, від високої політики до вуличних сплетень. Це — так сказатиб — о д и н о к а (на жаль!) поза-

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Динамітовий лавреат.

Бернард Шов і нагорода Нобля.

(Докінчення.)

Коли хочете в Льондоні побачити пєсу Шова, мусите її довго шукати на афішах кількадесяти театрів. Найчастіше найдете якусь у малих „неофіціяльних“ театрах. Один з них на окраїнах міста, у найблищім сусідстві домівки Шова, повстав виключно на те, щоби давати репертуар його пєс для звеличників його таланту. Малесенька саля на 200 місць, наполовину заповнена чужинцями з усього світа. Щоби туди попасти, треба купити білєти на цілий цикль вистав. Що за розумний примус! Хто любить Шова, той ходить на його пєси, мов на політичні дискусійні вечорі. Що за приємний примус! Тих, що люблять пєси Шова, не треба аж примушувати ходити в театр: маєш враження, що йдеш на серію актуальних дискусійних вечорів.

Та в Англії таких небагато. Лекше в Льондоні бачити самого Шова, як його пєси. Шов не втікає від маси, як инші його товариші-письменники, сучасні „зорі“ англійської літератури, що завсіди воліли захист свого самотного кабінету, ніж трибуну на публичних зборах: Ґарді, Кіплінґ, Ґельсуорті, Конрад, Беннет, Баррі або навіть Уельс.

Чимже-ж пояснити те, що Шов користується таким успіхом на инших европейських сценах (головно в Німеччині), а в своїй батьківщині все ще належить до авторів „на індексі“? Перш усього тим, що Англійці справді розуміють найгострішї місця його їдкої сатири: шибеничного гумору та вбийчого сарказму. А розуміючи — не можуть бити оплесків. Вони мають сміливість не грати комедії, ні в житті, ні на сцені, яка так часто повторяється нпр. у нашій суспільности, коли одною рукою гладять автора за талант, а другою зачиняють перед ним двері або з полекшою зачиняють віко його домовини, з остраху перед його „страшним“ світоглядом. На чужинній сцені половина сатири Шова тратить своє вістря, хоча мало є пєс такого „загально-европейського“ духа, як автора „Людини та надлюдини“. Відомо, що комедія в далеко більшій мірі звязана з національним побутом як драма; нема нічого важшого як зрозуміти чужинний гумор. А Шов глибокий гуморист, ще й англійсько-ірлядський. Англійський гумор має здебільша маску похоронної поваги. А ірляндський пахне динамітом. Чи треба пригадувати, що Ірляндець не є ніколи Англійцем; ні сам Шов, ні самі Англійці не можуть уважати його таким. Те, що він пише англійською мовою, не є для них ще доказом. Конрад, пишучи цією мовою вважав себе інколи Поляком, інколи Французом, а Ліфкадіо Гірн — Японцем.

Те, що в творах Шова пече Англійців глумом та образою, чужинці можуть слухати з насолодою. Инше діло, чи вся ця суперечка Шова з англійською суспільністю є для них уповні зрозуміла.

Ідеї, з якими він змагається, є доступні якомунебудь Европейцеві, типи, які він осмішує, можна найти скрізь, але для зрозуміння ширини світогляду, з якого він кидає свої присуди людській короткозорости та глупоті, треба вилізти на той бритійський острів, звідкіля він приглядається безодням та шпилям сучасної культури. Ні в однім народі суперечности поглядів не зарисовуються з такою ясністю як в Англії, бо ніде вони не відповідають з такою точністю ріжницям традиції, суспільної кляси і прямолінійности вчинків.

Шов, як усі Англійці, прийняв життя на-пів як поважну боротьбу, на-пів як спорт. Для Англійців нема поважної боротьби, в якій обовязували би суворіші правила чести, як спорт. Так глядить на свою літературну діяльність і Шов. І тому ми, так звані (Англійцями) „люде суходолу“, часто добачуємо в поважних поглядах Шова тільки жарти та парадокси, там, де він кидає ідею облиту кровю серця. Анґлія, якої уряд у 70-ліття Шова не хотів скласти ніяких побажань свому найбільшому драматурґові і найоригінальнішому письменникові, розуміє добре, що його найвеселіші дотепи є тільки щодо форми жартливі, але по суті — поважно обдумані, поважно здійснювані і поважно небезпешні.

Кожна пєса Шова є тільки половиною його твору. Другий невичерпаний злобний гуморист Англії найбільше протилежний Шовові щодо світогляду — Честертон, сказав дуже дотепно, що Шов пише свої пєсі тільки на те, щоби мати написати до чого передмову. Деякі передмови до його пєс є довші, ніж самі пєси. У них він викладає з незвичайною ясністю ґенезу твору, його первісну ідею і теперішню форму, доповнюючи його всякими коментарями та власною критикою. З одної і тої самої ідеї виринають дві літературні форми зовсім ріжні — передмову можна читати без пєси як мистецький зразок суспільно-фільософічної критики, пєсу можна оглядати в театрі, без здогаду, що автор вклав у неї таке велике інтелектуальне зусилля.

Для всіх, що цікавляться психольоґією творчости, Шов є рідким зразком таланту, який при такім нахилі до льоґічних міркувань, умів сотворити такий багатий світ постатей, овіяних теплом таких ріжноманітних переживань. Він уміє висловлювати із сцени безпосередно якнайбільше суб'єктивні погляди, а одночасно творити якнайбільше обєктивні типи, далекі своїй душі та ідеольоґії.

Чи треба добачувати характеристичну „ознаку часу“ в тім, що в кільканацять літ після нагородження Ноблівською премією Кіплінґа — звеличника англійського імперіялізму, нині дістав цю нагороду найбільший ворог цього імперіялізму — Шов? Мабуть ні. Шведська Академія Наук полишила в данім випадку на боці суспільний світогляд кандидата. А проте на її мотивах мусів заважити факт, що Шов є найбільше европейським, найменше суто-англійським, сучасним письменником і що він навіть при загальнім голосуванні, зібрав би скрізь, поза Англією, якнайбільшу скількість голосів. Титул „лавреата“ не вплине на його характер творчости, так само як не вплинули на неї його невдачі та успіхи. Він належить до тої групи Ноблівських лавреатів, що А. Франс і Кнут Гамсун, які не в силі були примиритись до останньої хвилини з ніякими компромісами і так само як патрон їх фонду, хемік і поет Нобель, серед мрій про кращу майбутність, ідеалістичних поривів і співчування для терпінь людини працювали вічно в своїм кабінеті над новим — динамітом...